

**“TALABALARDA MILLIY IFTIXOR TUYG’USINI TARBIYALASH
VOSITALARI” – TARIXIY MEROSIMIZ ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUVI
ASOSLARI BO’YICHA O’QUV MA’RUZA MATERIAL TAVSIYALARI**

<https://doi.org/10.70728/conf.v2.i03.011>

Baxtiyorova Mo‘minaxon Odiljon qizi

Qo‘qon universiteti o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA Maqolada talabalarda milliy iftixor tuyg‘usini shakllantirishning pedagogik asoslari, usullari va vositalari tahlil qilingan. Muallif zamonaviy ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni demokratik g‘oyalar bilan uyg‘unlashtirish zarurligini asoslaydi. Shuningdek, “Sinkveyn”, “Zakovat o‘yini”, “Zinama-zina” kabi interaktiv metodlar yordamida talabalarning milliy ongini rivojlantirish, ularning o‘zligini anglash va Vatanga sadoqat tuyg‘usini mustahkamlash yo‘llari ko‘rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari talabalarda milliy g‘urur, ma’naviyat va fuqarolik mas’uliyatini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: milliy iftixor, milliy g‘urur, pedagogik texnologiya, ma’naviy tarbiya, ta’lim tizimi, yoshlar, Vatanga sadoqat, interaktiv metodlar.

ABSTRACT The article analyzes the pedagogical foundations, methods, and tools for fostering a sense of national pride among students. The author emphasizes the importance of integrating national values with democratic ideals in modern education. Furthermore, the paper explores the effectiveness of interactive teaching methods such as “Sinkveyn,” “Zakovat game,” and “Step-by-step” technology in developing students’ national consciousness, self-awareness, and patriotism. The results confirm that these modern pedagogical technologies play a significant role in enhancing students’ national pride, spirituality, and civic responsibility.

Keywords: national pride, patriotism, pedagogical technology, moral education, education system, youth, civic responsibility, interactive methods.

АННОТАЦИЯ В статье рассматриваются педагогические основы, методы и средства формирования у студентов чувства национальной гордости. Автор обосновывает необходимость интеграции национальных ценностей с демократическими идеалами в современном образовательном процессе. Также показана эффективность использования интерактивных методов обучения, таких как «Синквейн», «Игра Заковат» и технология «Пошаговое обучение» в развитии национального самосознания, патриотизма и духовных ценностей студентов. Результаты исследования подтверждают, что современные педагогические технологии способствуют формированию у молодежи национальной гордости, духовности и гражданской ответственности.

Ключевые слова: национальная гордость, патриотизм, педагогические технологии, духовное воспитание, система образования, молодежь, гражданская ответственность, интерактивные методы.

KIRISH

Hozirgi zamonaviy pedagogika oliy ta'lim tizimida tub o'zgarishlarni talab qilmoqda. Jahon ta'lim amaliyotida siyosiy, iqtisodiy va mafkuraviy rivojlanish tendensiyalariga muvofiq ta'lim jarayonlarini takomillashtirishda zamonaviy pedagogik paradigmalardan foydalanish mexanizmlari amaliyotga joriy etilmoqda. Barqaror rivojlanish maqsadlariga asoslanib, milliy pedagogik qadriyatlarni demokratik qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish, ta'lim mazmuniga insonparvarlik va demokratik g'oyalarni singdirish hamda yosh avlodda Vatanga sadoqat va milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Yangi O'zbekiston sharoitida ma'naviy tarbiya tizimining yangi strategiyasini yaratish, ayniqsa yoshlar orasida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni sifat va mazmun jihatidan yangi bosqichga ko'tarish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylangan.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotda quyidagi ilmiy-pedagogik yondashuvlardan foydalanildi:

Tahliliy yondashuv: milliy g'urur va milliy iftixor tushunchalarining mazmun-mohiyati manbalar asosida tahlil qilindi.

Taqqoslovchi yondashuv: milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya va zamonaviy demokratik ta'lim paradigmalari o'zaro solishtirildi.

Amaliy-pedagogik tajribalar: "Zinama-zina", "Zakovat o'yini", "Sinkveyn" texnologiyalari asosida talabalarda milliy iftixorni shakllantirish yo'llari sinovdan o'tkazildi.

Tadqiqot materiali sifatida O'zbekiston ta'lim tizimidagi me'yoriy hujjatlar, milliy tarbiya konsepsiyasi hamda oliy ta'limdagi amaliy dars shakllari o'rganildi.

NATIJAR VA MUHOKAMA

Hozirgi zamonaviy pedagogikasi oliy ta'limda o'qitish tizimidagi tub o'zgarishlarni o'zlashtirilishi lozimligini talab etmoqda. Jahon ta'lim amaliyotida siyosiy-iqtisodiy va mafkuraviy rivojlanish tendensiyalariga muvofiq ta'lim jarayonlarini takomillashtirishda zamonaviy pedagogik paradigmalardan foydalanish mexanizmlari amaliyotga joriy etilmoqda. Barqaror rivojlanish maqsadlariga asosan milliy pedagogik qadriyatlarni demokratik qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish, ta'lim mazmuniga insonparvarlik va demokratik g'oyalarni singdirish, yoshlarda Vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'usini shakllantirish, xalqning boy ma'naviy va intellektual merosidan foydalanishga doir amaliy loyihalarni tatbiq etish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, bunda talaba yoshlarda milliy iftixor tuygʻusini shakllantirish va uni rivojlantirishga yoʻnaltirilgan ishlarning pedagogik jihatlarini takomillashtirish imkoniyatlari yanada kengayib borishi nazarda tutiladi. Shaklan va mazmunan butun dunyo andozalari darajasiga chiqishi koʻzlanayotgan taʼlim tizimimiz va ularning avlod-ajdodlarimizdan bizga meros boʻlgan urf-odat va anʼanalarga mos kelishi, tarixiy va maʼnaviy bebaho xazinalarimizni chuqurroq anglab yetishga, imkoniyatlarni yaratilishiga eʼtiborni qaratilayotganligini taʼkidlashimiz oʻrinli. Shu bilan birga, ushbu yoʻnalishda olib borilayotgan ishlar sirasiga talaba yoshlarni oʻzbek millati tarixi, uning madaniyati bilan tanishtirish, ushbu mavzu boʻyicha dars va darsdan tashqari mashgʻulotlarni turli shakllarda tashkil etish maqsadga muvofiq.

Manbalarda “milliy gʻurur - bu oʻz millatiga va milliy etnopsixologik xususiyatlarga, shuningdek, habardorlik va eʼtiqodga asoslangan millatning jahon madaniyatiga qoʻshgan hissasiga yuqori hurmat tuygʻusining namoyon boʻlishi”, “milliy qadr-qimmat – bu shaxsning oʻz millatiga, millatining etnopsixologik xususiyatlariga cheksiz hurmatining namoyon boʻlishi, millatning jahon madaniyatiga qoʻshgan hissasini anglash, millatga sadoqat va oʻz xalqi manfaat uchun amaliy faoliyatni amalga oshirish”⁷ deb izohlanadi. Har bir millatning rivojlanishi yoshlarning milliy gʻoya va qadriyatlarga boʻlgan munosabatiga, uning yoshlar ongiga qanday taʼsir qilishiga va yoshlarning amaliy faoliyatida milliy gʻoyaga qay darajada tayanishiga bogʻliqligi haqida fikrlar keltiriladi.

Ushbu, yondosh fikrlar talabalarning “oʻz mamlakatlari tarixi, buyuk siyosiy arboblari, xalqning buyuk ishlari, ota-bobolarimiz davlat chegaralarini qanday himoya qilgani va yangi yerlarni qoʻshib olgani haqidagi bilimlari qanchalik chuqur boʻlsa, talaba yigitning qalbi va ongida vatanparvarlik tuygʻusi shunchalik kuchli boʻladi”⁸ deya manbalarda taʼkidlanadi.

Oʻzbekiston Respublikasi taʼlim muassasalarida milliy gʻururni tarbiyalashning pedagogik xususiyatlari haqida bir qator qarashlar ilgari suriladi. Jumladan, milliy iftixor tuygʻusini shakllantirishda “taʼlim mazmuni va tarkibiy shakllarini modernizatsiya qilish jarayonidagi munosabatlarni tahlil qilish ushbu sohadagi rivojlanishning asosiy tendentsiyalari toʻgʻrisida toʻliq pedagogik gʻoyani shakllantirishga imkon beradi”⁹.

⁷ Рузиева Д.И. Формирование чувства национальной гордости молодежи – одна из важных задач непрерывного образования в Узбекистане [file:///C:/Users/UHUD/Downloads/formirovanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-molodezhi-odna-iz-vazhnyh-zadach-nepreryvnogo-obrazovaniya-v-uzbekistane%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/UHUD/Downloads/formirovanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-molodezhi-odna-iz-vazhnyh-zadach-nepreryvnogo-obrazovaniya-v-uzbekistane%20(1).pdf)

⁸ Эргашева Н.И. Воспитание чувства национальной гордости и патриотизма у учащихся путем знакомства с великими деятелями <https://cyberleninka.ru/article/n/vospitanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-i-patriotizma-u-uchaschihsya-putem-znakomstva-s-velikimi-deyateliami>

⁹ Хушназарова, М.Н. Педагогические особенности воспитания национальной гордости в образовательных учреждениях Республики Узбекистан / М. Н. Хушназарова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2010. — № 6 (17). — С. 356-358. — URL: <https://moluch.ru/archive/17/1673/>

Boshqa manbalarda “talabalarda milliy o‘zlikni anglash va milliy mustaqillik mafkurasini joriy etishda o‘quv-tarbiyaviy amaliy omillar quyidagicha keltiriladi¹⁰:

- birinchidan, yoshlarni milliy qadriyatlarga asoslangan ma’naviy-axloqiy tarbiyalash;
- ikkinchidan, yoshlarda o‘z kabinga yuqori munosabatni shakllantirish;
- uchinchidan, zamonaviy talalar darajasida jismoniy va ilmiy salohiyatni rivojlantirish;
- to‘rtinchidan, yoshlarning mehnatga, o‘qishga bo‘lgan qiziqishi va g‘ayratini uyg‘otish, ularning ongiga milliy mustaqillik g‘oyasi va mafkurasini joriy etish orqali Vatanga, xalqqa sadoqat tuyg‘ularini uyg‘otish;
- beshinchidan, dunyo va diniy bilimlarni o‘zaro bog‘lash;
- oltinchidan, kasbiy va axloqiy salohiyatni ro‘yobga chiqarish;
- yettinchidan, sevgi tuyg‘usini shakllantirish va o‘z Vatani, millati bilan faxrlanish;
- sakkizinchidan, mehnat bozoriga muvofiq ta’lim xizmatlarining ichki va tashqi bozorini yaratish, ularda yoshlarning faol ishtirokini ta’minlash;
- to‘qqizinchidan, yoshlar ongiga milliy mustaqillik g‘oyasi va mafkurani ilmiy asosda joriy etish.
- Oxirgi omil respublika vakillaridan o‘ziga bo‘lgan ishonchni, innovatsion bilim va interaktiv texnologiyalarni o‘zlashtirishni talab qiladi.

Yuqorida ta’kidlanayotgan omillar ta’siri talabalarda milliy iftixor tuyg‘usini tarbiyalash vositalarini qo‘llashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Talabalarda milliy iftixor tuyg‘usini shakllantirishda “Zinama-zina” texnologiyasi, “Zakovat” o‘yini ko‘rinishidagi darslar, “SINKVEYN” texnologiyasi kabi texnologiyalardan foydalanish maqsadga muvofiq.

“SINKVEYN” – bu besh qatordan iborat bo‘lib, unda bir tushuncha haqida axborot beriladi. Birinchi qatorda mavzu (kalit so‘z) beriladi, ikkinchi qatorda unga bir yoki ikkita aniqlovchi tanlanadi. Uchinchi qatorda unga harakat-holat (fe‘l) bilan to‘ldiriladi. To‘rtinchi qatorda so‘z har xil usul bilan yoyiq gapga aylantiriladi. Beshinchi qatorda kalit so‘zning ma’nodoshi (sinonimi) keltiriladi.

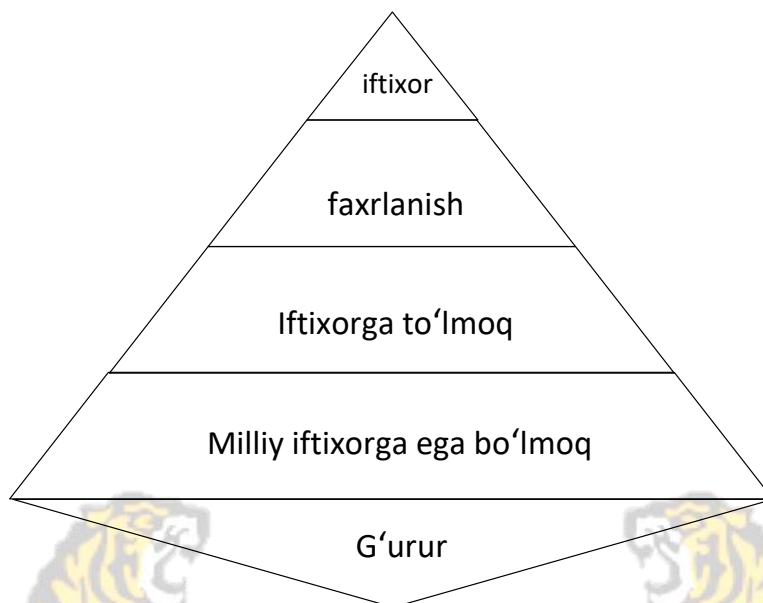
Mavzu: Talabalarda milliy iftixor tuyg‘usini shakllantirish

“Sinkveyn”

(taxminiy variant)

¹⁰ Абдурахманова Ш.Э. Значение практических факторов во внедрение национального самосознания и идеологии национальной независимости / Ш. Э. Абдурахманова. — Текст: непосредственный // Современная филология: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Уфа, январь 2013 г.).— Уфа: Лето, 2013. — С. 102-104. — URL: <https://moluch.ru/conf/phil/archive/78/3034/>

Kalit soʻzlar: *iftixor, milliy iftixor, milliy iftixor tuygʻusi*

Shu tariqa kalit soʻzlar yoritib boriladi. Bu esa, talabalarda ushbu tushunchalarning toʻliq mohiyatini anglashga erishish mumkin.

XULOSA

Talabalarda milliy iftixor tuygʻusini shakllantirish – bu faqat maʼnaviy jarayon emas, balki taʼlimning asosiy maqsadlaridan biridir. Oliy taʼlimda milliy qadriyatlar asosida taʼlim mazmunini boyitish, interaktiv metodlardan foydalanish, milliy gʻurur va Vatanga sadoqat tuygʻularini chuqur singdirish zarur. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qoʻllash, xususan “Sinkveyn”, “Zakovat” va “Zinama-zina” metodlari, talabalarni milliy ongli, maʼnaviy barkamol va vatanparvar shaxs sifatida shakllantirishda samarali vosita boʻla oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Рузиева Д.И. Формирование чувства национальной гордости молодежи – одна из важных задач непрерывного образования в Узбекистане
[file:///C:/Users/UHUD/Downloads/formirovanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-molodezhi-odna-iz-vazhnyh-zadach-nepreryvnogo-obrazovaniya-v-uzbekistane%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/UHUD/Downloads/formirovanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-molodezhi-odna-iz-vazhnyh-zadach-nepreryvnogo-obrazovaniya-v-uzbekistane%20(1).pdf)
2. Эргашева Н.И. Воспитание чувства национальной гордости и патриотизма у учащихся путем знакомства с великими деятелями
<https://cyberleninka.ru/article/n/vospitanie-chuvstva-natsionalnoy-gordosti-i-patriotizma-u-uchaschihsya-putem-znakomstva-s-velikimi-deyatelyami>
3. Хушназарова, М.Н. Педагогические особенности воспитания – национальной гордости в образовательных учреждениях Республики Узбекистан /

М. Н. Хушназарова. – Текст : непосредственный // Молодой ученый. – 2010. – № 6 (17). – С. 356-358. – URL: <https://moluch.ru/archive/17/1673/>

4. Абдурахманова Ш.Э. Значение практических факторов во внедрение национального самосознания и идеологии национальной независимости / Ш. Э. Абдурахманова. – Текст: непосредственный // Современная филология: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Уфа, январь 2013 г.). – Уфа: Лето, 2013. – С. 102-104. – URL: <https://moluch.ru/conf/phil/archive/78/3034/>

